

„VATIKANSKA DIPLOMACIJA - U POTRAZI ZA SVETIM“

*Jeruzaleme, stavit ću te
iznad svih svojih radosti!*

PIŠE: DANIEL MIŠČIN

Činjenica da sam se nedavno vratio iz Svete zemlje, zasigurno ne bi sama po sebi bila dovoljan razlog kojim bih opravdao pisanje ovog članka. Ne mislim da bi to opravdanje trebalo tražiti čak ni u onome što me, u polasku na put, osobito radovalo: da ondje nisam bio samo kao hodočasnik, nego smo otišli s posebnim zadatkom.

Naime, Hrvatska radiotelevizija, Zagrebačka nadbiskupija, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija RH, i „Školska knjiga“ pokrenuli su i provode projekt „Vatikanska diplomacija – U potrazi za svetim“. Taj će projekt na kraju predati javnosti, među ostalim i DVD o diplomatskim odnosima Hrvatske i Svete Stolicе, znanstvenu knjigu „U potrazi za svetim“ i opsežan dokumentarni film istog naslova, koji će u sedam gotovo jednosatnih epizoda nastojati ispričati priču o tragovima svetoga u suvremenom svijetu, životu crkve u njemu te međureligijskim i etičkim pitanjima u njegovu okrilju. Seriju će, nakon što za oko godinu dana bude dovršena, prikazati Hrvatska televizija koja je kao glavni producent povjerala izvedbu projekta „Nomad filmu“. Imajući pred sobom tu „projektanu misiju“, bio sam u Svetoj zemlji, u društvu majstora režije i dragog prijatelja Daniela Riđičkog, te najmlađega člana naše male posade, Filipa Riđičkog. No sve to, čak i u svjetlu nade stanovitog učinka što će ga projekt imati na javni i diplomatski život zemlje, nije glavni poticaj za ovaj tekst. Ipak, svatko tko razumije smisao ovog našeg opsežnog nastojanja, smatrat će gotovo po sebi razumljivim odlazak na to putovanje u Svetu zemlju.

Sveta zemlja - iskustvo posebne blizine Svetoga

Ta samorazumljivost povlaštenog mjesta Jeruzalema i uopće Svete zemlje na karti tražitelja Svetoga temelji se na očekivanju doživljaja izvornosti. Ljudi iz naših krajeva, iz posve razumljivih razloga razmjerno blizine, tu izvornost nerijetko vezuju uz Rim. S pravom, jer ondje je Petar naših dana, okružen cvatom najljepših cvjetova renesansne umjetnosti, ali i neutihnutih odjeka antike. Svatko tko je bio u Rimu doista mora ostati zaljubljen u taj grad. Štoviše, teško je zamisliti čovjeka koji ne bi, stižući još u ruci novčić pred velebnom Fontanom di Trevi, poželio vratiti se na te drage obale Tibera. Ali, Jeruzalem je, reći ću to odmah – posve druga i ni s čim usporediva vrsta iskustva. To iskustvo, ta „dručkijost“ Svete zemlje – zapravo nadahnjuje ove retke i opravdava ih.

Polazeći na put često sam razmišljao o onom pitanju što ga je jedan od učenika postavio Isusu: „Učitelju, gdje stanuješ?“, a on odgovorio: „Dođite i vidjet ćete!“ (Iv 1,38). Radovao sam se što nam je dano ići „Isusu doma“. Ta je radost ohrabrena i razgovorom s mons. dr. Valentinom Pozaićem, pomoćnim biskupom zagrebačkim, koji mi je nekoliko dana prije polaska rekao: „Pazi, ondje ćeš vidjeti peto evanđelje!“. Imao je potpuno pravo jer su tragovi Svetoga kojima smo se odlučili dati voditi (podređujući tom vodstvu uza sve slabosti i svoje najbolje snage) u Svetoj zemlji duboki i vidljivi. Sveta zemlja u tom smislu nije tek toponim, ime nekog mjesta u geografskom smislu, ona je iznad svega ime za iskustvo posebne blizine Svetoga. Ta prožetost Blizinom – to tu zemlju čini svetom. Kao filozofu valja mi tu misao još dopuniti: Sveta zemlja dariva tu, gotovo dodirljivost Svetoga, ali time ne dokida svijest o „nebesničkom stanu Boga“ koji „prebiva u nedostupnom

svjetlu“. To je zanimljiv iskustveni paradoks jer se Sveto ondje pokazuje u isto vrijeme i kao blizina i kao nedodirljivost.

Toj se ljepoti radovao i moj Gospodin

Kad bismo izrađivali vodič po Svetoj zemlji za romantike i sanjare, o tome kamo ih valja uputiti, ne bi bilo mnogo dvojbe. Galileja je svakako za romantike. Genezaretsko jezero svojevrsno je središte te lijepe regije. Ono daje mediteranski ugođaj cijelome tome području, to prije i to vrednije što je velik dio zemlje bezvodan, pustinji predan, usprkos tomu što Izraelsku obalu zapljuskuje široko otvoreno Sredozemno more. Premda nije izrazito pješčana, te ne odgovara pustinjskom stereotipu, Judejska pustinja i danas lako suoči čovjeka s njegovim vlastitim granicama. Baš se zbog toga Galilejski krajolici, oaze zelenila i ljepote čine tako privlačnima. Što drugo može čovjek kad se nađe u crkvi Petrova prvenstva, pred drevnom stijenom s koje kao da još odjekuje: „Ti si Petar, stijena i na tebi ću sagraditi Crkvu svoju!“ (Mt 16,18)? Što drugo može čovjek nego diviti se ljepoti kad iz te crkve iziđe do same obale Genezaretskog, „Gospodinova jezera“, dopuštajući da mu plahi valovi dodirnu vrhove cipela? Stojeći na tom mjestu ne treba previše mašte za oživljavanje Kristove blizine. To je naime, kao i primjerice na Taboru ili Brdu blaženstava, „čista priroda“ jer vrijeme na tim krajolicima nije ostavilo talog koji bi u mašti trebalo raslojiti da bismo se vratili u Isusovo doba. Možda se, doduše, teže vratiti u Isusovo vrijeme u Nazaretu jer Kristove i Djevičine tragove treba tražiti u okrilju suvremene bazilike s čijeg pročelja ne govori starina. S obzirom na to da su nazaretske ulice pune automobila i uobičajene gradske vrepe, tražiti ondje Kristove ili Djevičine tragove i nije baš najjednostavniji zadatak. S druge strane, pred galilejskom prirodom to je posve lako: stojeći primjerice na toj genezaretskoj obali, ili gledajući sa zanosnog brda Tabora prema dolini, ništa ne treba «ljuštiti» i nema razloga za pomisao: «Lijepo mjesto, ali u Isusovo vrijeme ovo je moralo izgledati posve drukčije!». Upravo obrnuto, tragatelj za Kristovim tragovima ondje može mirno stajati ne samo s duhovno zanosnim uvjerenjem da je stavio stope svoje u stope Kristove, nego nešto još bliže iskustvu, s pravom može reći: «Ovoj se ljepoti prirode, ovom vidiku, radovao i moj Gospodin!» Sve u svemu, Galileja me je učvrstila u uvjerenju kako je Isus imao «trostruku formulu» kojom je osvajao svoje slušatelje i činio ih zanesenima: sadržajem onoga o čemu je govorio, načinom na koji je to činio («govorio je kao onaj koji ima vlast»; Mk 1,22), ali i očaravajućom ljepotom prirode na mjestima na kojima je okupljao učenike i mnoštvo. Vrhunac toga osjećaja prirode kao «nedirnutog mosta» između Isusa i nas može se doživjeti u Getsemanskom vrtu, gdje u brižno njegovanom perivoju raste osam starodrevnih maslina iz Isusova vremena. Stojeći pred njima, činilo mi se kako se na njima može vidjeti da se sjećaju svoga Svetoga gosta i ne zaboravljaju ga.

Ondje vrijeme zapravo ne teče

Upravo je tim «maslinskim osjećajem» zaogrnut cjelokupan doživljaj svetoga grada Jeruzalema. To dakako nije samo zbog toga što je posebno lijepo gledati Jeruzalem iz Betfage, mje-

sta «izvorne Cvjetnice», ili s vidikovca pored kapele Gospodinova plača nad Jeruzalemom, nego zato što mi se činilo da je uzvišeno ozračje Svetoga grada koje se osjeća na njegovim ulicama, sasvim logično mjesto vrhunca Kristova otajstva. S tim sam osjećajem ušao u Baziliku Svetoga groba. Svaki će kršćanin reći: «To je najsvetije mjesto na svijetu!». Dakako, ali s jednim dodatkom: to se tamo i osjeća. Odmah na ulazu u to velebno zdanje prožeto gotovo mističnom tamom i mješavinom mirisa tamjana i najfinijih istočnjačkih ulja, nalazi se kamen koji čuva mjesto na koje je položeno Gospodinovo tijelo i pomazano za ukop. S posebnim sam poštovanjem

Daniel Miščin na Kamenu Isusova pomazanja (Snimio: Daniel Ridički)

ondje gledao kako žene, iz uspomene na te trenutke, pomazuju taj kamen i ljube ga. Uzdići pogled s tog mjesta znači ugledati Golgotu, a malo podalje nalazi se Gospodinov grob. On se sastoji od dvije prostorije: «predvorja» i samog mjesta Isusova groba i Uskrsnuća, malene prostorijice u koju jedva stane četvero ljudi. To je mjesto toliko nabijeno tragovima prisutnosti Svetoga da se čini kako ondje vrijeme zapravo ne teče. Čini se dakle da je potpuno poništen razmak između trenutka uskrsnuća i sadašnjosti u kojoj današnji čovjek ondje može stajati. Vrhunac tog osjećaja svakako je za nas bio u neponovljivoj naklonosti neba koje nam je darovalo mogućnost da u zoru 18. svibnja 2009. godine ondje, dobrotom radosnoga hrvatskog franjevca fra Vlade Rukavine, slavimo misu nedjelje Uskrsnuća Gospodinova (na Svetom se grobu, kad god je to moguće, slavi Uskrsna misa) i to na svojem, hrvatskom jeziku. Dok sam slušao Uskrsno evanđelje o ženama na grobu i zbunjenosti apostola Petra i Ivana nad prazninom groba (Iv 20, 1-9), bilo je moguće rukom dotaknuti to sveto mjesto. Trenutak je to u kojem se evanđeoski tekst preobražava u iskustvo i postaje sudbinom, jer nešto od izvornosti Uskrsnoga događaja i danas je ondje prisutno. Zato mogu obećati, najavljujući seriju «U potrazi za svetim» da će čitatelji moći i vidjeti ulomak tih izvanrednih i krajnje rijetkih trentaka hrvatske mise u Božjem grobu. Zbog te neporecive blizine i naklonosti Svetoga, ali i svega što doživjeh u Svetoj zemlji, zaključujem ovo razmišljanje riječima psalma: «Neka se osuši desnica moja Jeruzaleme, ako tebe zaboravim (...) ako ne stavim Jeruzalem vrh svake radosti svoje!» (Ps 137, 5-6).